

"...

## II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

*“Yukarıda belirtilen dava ile ilgili olarak, mahkememizce yapılan araştırma ve inceleme sonucunda, Mahkememizin yetkili olduğu, başvurunun süresi içinde yapıldığı, başvuru konusu idari yaptırım kararının Sulh Ceza Mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olduğu ve başvuranın buna hakkı olduğu anlaşılmakla başvurunun usulden kabulüne karar verilmiş ancak idari yaptırımın uygulanmasına dayanak teşkil eden hükmün Anayasaya aykırı olması sebebiyle bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir. Zira; ceza hukukunda, fiil, kişinin haricî, nesnel bir davranışdır, yani kişinin, başkalarınca algılanabilen bir davranışdır. Bu anlamda olmak üzere, kişiden çıkarak haricileşmiş bir fiil olmadıkça, suç da olmaz. Buradan, suçun maddî unsuru olan “fiilsiz suç olmaz” mutlak kuralı ortaya çıkmaktadır. Kural, ceza hukuku düzeninin niteliğini belirlemede mihenk taşıdır. Anayasa, 38. maddesinde, ... kanunun suç saymadığı bir fiilden söz ederken, açıkça “fiilsiz suç olmaz” kuralına vurgu yapmış olmaktadır. Aynı şekilde, TCK'nın, 2. maddesinde, kanunun suç saymadığı bir fiilden söz edilmektedir. Bugün, fiilsiz suç olmaz kuralı, uygar bir ceza hukukunun, kendisinden vazgeçmesi imkansız olan bir temel taşıdır. Bir hareket yoksa, ortada, ne bir fiil, ne de bir suç vardır. Hareket olumlu veya olumsuz bir biçimde ortaya çıkabilir. Olumlu bir biçimde ortaya çıkan hareket yapmak, olumsuz bir biçimde ortaya çıkan hareket yapmamaktan ibaret bulunmaktadır. Yapmak biçiminde ortaya çıktığında harekete “icra hareketi”, yapmamak biçiminde ortaya çıktığında harekete “ihmal hareketi” denmektedir. İhmal hareketi de insanın nesnel, yani harici bir davranışdır. Ortada icra veya ihmal hareketi olmadıkça, bir suçun da bulunmadığının kabulü zorunludur.*

*Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında da belirtildiği üzere, Anayasanın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” kenar başlıklı 38. maddesinin yedinci fıkrasında, “Ceza sorumluluğu şahsidir.” hükmü yer almaktadır. Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Başka bir anlatımla bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından idari para cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tâbidir. (Anayasa Mahkemesi'nin 15/03/2012 tarih ve 2011/105 E.-2012/38 K. Sayılı kararı)*

*Yine Yüksek Mahkemenin bir başka kararında bu husus şu şekilde vurgulanmıştır: “Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Diğer bir anlatımla bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır. Bu ilkeye göre asli ve ferî failden başka kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmaları olanaklı değildir. Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci fıkrası ile ilgili gerekçede de, “...fıkra, ceza sorumluluğunun şahsi olduğu; yani failden gayri kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmayacağı hükmünü getirmektedir. Bu ilke dahi ceza hukukuna yerleşmiş ve ‘kusura dayanan ceza sorumluluğu’ ilkesine dahil, terki mümkün olmayan bir temel kuralıdır.” denilmektedir. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından idari para cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tâbidir. (Anayasa Mahkemesi'nin 29/11/2012 tarih ve 2012/106 E.-2012/190 K. Sayılı kararı)*

*Ayrıca Anayasanın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir "hukuk devleti" olduğu vurgulanmaktadır. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olduğu, insan haklarına saygılı olan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devleti ifade etmektedir.*

*Bu bilgiler ışığında dava konusu somut olay incelendiğinde; başvuruda bulunan .... A.Ş. adına trafikte kayıt ve tescilli olan ... plakalı aracı ... isimli şahsın kullandığı, emniyet görevlileri tarafından yapılan kontrol sırasında söz konusu araç Şoförü ...'ya araçlarda bulundurulması zorunlu gereçleri bulundurmadiğundan dolayı idari para cezası yaptırımı düzenlendiği, ancak sürücünün araç sahibi olmaması nedeniyle araç sahibi olan ....'ne de iptali istenen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 3. fıkrasının 2. cümlesinde yazılı "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." hükmü uyarınca ceza uygulandığı anlaşılmıştır.*

*2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesi bir bütün olarak incelendiğinde, maddedeki düzenlemenin amacının, trafiğe çıkan araçların özelliklerine ve cinslerine göre, yönetmelikte nitelik ve nicelikleri belirtilen gereçlerin araçlarda bulundurulmasını sağlamak, bu gereçler bulundurulmadan trafiğe çıkılması halinde ise bu eylemi idari para cezası ile cezalandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla maddedeki bu mükellefiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi aracın tescil sahibi değil, aracı trafiğe çıkaran sürücüdür. Kanunda ve Yönetmelikte (Karayolları Trafik Yön. m. 64 ve 1 sayılı cetvel) belirtilen ve araçlarda bulundurulması zorunlu olan gereçler incelendiğinde, söz konusu gereçlerin büyük bir kısmının sabit ve araçlara monteli olmadığı, taşınabilir ve götürülebilir nitelikte olduğu, tescil plakası sahibi tarafından söz konusu gereçlerin tamamı araçta bulunur halde araç bir başkasına teslim edilse bile bu gereçlerin sürücü tarafından araçtan indirilebileceği mümkün olduğundan, bu husustaki mükellefiyetin aracın tescil sahibine yüklenmesi hukuka, vicdana ve hayatın olağan akışına uygun olmayacaktır. Kanunun güttüğü amaç ve koruduğu menfaat düşünüldüğünde, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendindeki yükümlülüğün, aracı trafiğe çıkaran sürücüye hitap etmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Ancak iptali istenen 31. maddenin 3. fıkrasının 2. cümlesi bu yükümlülüğü sürücünün yanında aracın tescil sahibine de yüklemekte ve bir fiilden dolayı iki farklı kişiye cezai yaptırım uygulanmasını gerektirmektedir. Bu durumda tescil sahibi kişi, sahibi olduğu aracının sürücüsü tarafından özelliklerine göre yönetmelikte belirtilen gereçleri bulundurmadiği konusunda herhangi bir kusuru (kastı veya özen ve dikkat yükümlülüğüne aykırı davranışı) olmasa dahi iptali istenen söz konusu hüküm uyarınca cezaya muhatap olmaktadır. Böylece; alınan her türlü önlem ve tedbire rağmen bir kişinin aracının kiraya verilmesi, emanet olarak bırakılması, bir hırsız tarafından çalınması ve söz konusu gereçler bulundurulmadan trafiğe çıkarılması durumunda dahi araç sahibine bu hüküm uyarınca para cezası verilmek zorunda kalınacaktır. Zira, kanun metninden de açıkça anlaşılacağı üzere, araç sahibine ceza verilmesi için herhangi bir kusurunun olması şartı aranmamaktadır. Kişinin sadece araç sahibi olması ceza alması için yeterlidir. (Oysa ki aynı Kanunun 37. maddesinde benzer bir düzenlemede, araç kullandıran kişilerin cezalandırılacağı belirtilerek açıkça kusur sorumluluğuna vurgu yapılmıştır.) Her ne kadar hukuki sorumluluk açısından aynı kanunda işletenin (araç sahibi) kusursuz sorumluluğu kabul edilmiş ise de, aynı ilkenin cezai sorumluluk yönünden kabulü mümkün değildir.*

*Sonuç olarak görülmektedir ki, iptali istenen söz konusu kanun hükmü uyarınca, bir kimsenin icrai (bulundurulması gereken gereçler bulunmadan araç kullanması için birini teşvik*

*etme vs...) veya ihmali (bulundurulması gereken gereçleri bulundurmada araç kullanılmasına göz yumma vs...) herhangi bir hareketi olmasa veya tespit edilemese dahi sadece araç sahibi olmasından dolayı başkasının bir fiili nedeniyle ceza alması söz konusu olmaktadır.*

*2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 36. maddesinin 3. fıkrasının 4. cümlesinde, ehliyetsiz araç kullanılması halinde sürücü ile birlikte aracın tescil plakasına da cezai yaptırım uygulanacağına dair aynı nitelikteki Kanun hükmü somut, norm denetimi kapsamında itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelmiş Anayasa Mahkemesi'nin 29/11/2012 tarih, 2012/106 Esas, 2012/190 Karar sayılı kararıyla anılan hüküm Anayasanın 2. ve 38. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.*

*Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. ve 38/7. maddesine aykırılık teşkil eden 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 3. fıkrasının 2. cümlesinde yazılı "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." cümlesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmak gerektiğine Mahkememizce kanaat getirilmiştir*

**NETİCE VE TALEP : Yukarıda açıklanan gerekçe ve nedenlerle;**

*1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. ve 38/7. maddesine aykırılık teşkil eden 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 3. fıkrasının 2. cümlesinde yazılı "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse, ayrıca tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." hükmünün iptali için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 152. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'ne BAŞVURULMASINA,*

*2- Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi için dosya içeriği ve belgelerin onaylı birer suretinin ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,*

*3- Davanın, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar ve en fazla 5 ay GERİ BIRAKILMASINA,*

*4- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152/3. maddesinin amir hükmü gereği dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gelişinden başlamak üzere beş ay içinde karar verilmesinin beklenmesine, bu süre içinde karar verilmezse davanın yürürlükteki Kanun hükümlerine göre sonuçlandırılmasına,*

*5- İş bu karardan birer suretin bilgi için başvuruda bulunana ve karşı idareye ayrı ayrı tebliğine,*

*Mahkememizce karar verilmekle, Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi Yüksek Mahkemenizden arz olunur."*